

Hårt väder på fjället 27 mars - 5 april 2007

Med hård vind i ryggen, snödrev och trots allt en del sikt var det behagligt i Tjäktjavagge.

Abisko - Unna Allakas - Alesjaure - Tjäktja - Sälka - Singi - Keb - Nikkaluokta

Camilla Wikström, Camilla.Wikstrom@frilufts.org

Foto: Mats Ljungberg, Mats.Ljungberg@frilufts.org

Deltagare:

Bengt J, Mats, Bengt G
Kristina, Stig, Anna Lena
Ann-Marie, Camilla, Sigbritt

2007-års vintertur gick till Kebnekaise fjällen. Flera av oss hade aldrig besökt den delen av fjällvärlden och det var stora förväntningar. Vi startade vår tur i Abisko, och valde att ta skoterskjuts en bit upp mot

Unna Allakas för att slippa harva i skoterspår i nationalparkens björkskog. Det var en strålande dag, och väl framme i Unna Allakas kunde vi se alla fjällen i Norge och vi fick en vacker solnedgång. Då hade vi uppfyllt vårt första mål med resan, senast vi var här såg vi ingenting.

4 kg räkor från Stig, direkt från västkusten, på tåget

Skoterskjuts upp mot Unna Allakas, fjällen mot Abisko i bakgrunden

Vi möter flera hundspann

Synkroniserade hundar

Stig med pulka, mot Unna Allakas

Framme vid Unna Allakas

Solnedgång över norska fjällen

Nästa morgon grydde med frisk vind, men vädret var klart och prognosen hygglig, så vi spände på stighudarna och började klättringen. Det var hårt underlag, men med stighudar var det ju en bagatell. Under en brant hittade vi en läplats för vårt första fika. Det skulle visa sig vara enda gången under den

här turen, som vi kunde äta utan skydd av vindsäck eller raststuga. Redan till lunch fick vi ta fram vindsäckarna. Det blåste bra och en molnbank tornade hotfullt upp sig i väster.

Vi lämnar Unna Allakasstugan

Kafferast i branten innan högplatån

Lunchrast förbereds med vindsäckar

När vi var uppe i passet kom även snön över oss. Det snöade och blåste så att sikten tidvis var mindre än 50 m, d.v.s. att man inte såg från ett ledkryss till nästa. Nu skulle vi nerför och underlaget var inte så trevligt. Skavler med frusen, stenhård snö, is och sten. Tidvis valde vi att bära skidorna. Mitt i allt detta var olyckan framme, Sigbritt föll och axeln drogs ur led, troligen av ryggsäcksremmen.

Här följer en redogörelse för händelseförloppet, som lämnats till Centrala Friluftsförbundet.

"Vi råkade ut för ett olycksfall som gav genklang i tidningar och i rykten, varför jag tänkte tala om för er vad som hände.

Vi var på väg från Unna Allakas till Alesjaure och startade i fint men lite blåsigtt väder. Enligt väderleksrapporten skulle vädret förbli sådant under dagen, kanske med lite snö framåt kvällen. Vi hade stighudar på allihop och tog oss rätt så behändigt upp på toppen av passet. Föret var isigt och snön hade skavler. När vi skulle påbörja nedstigningen kom snön och sikten blev 0 i den hårda blåsten. Tidvis såg man inte från kryss till kryss. Ibland tog vi också av oss skidorna och gick för att det var för svårt att åka. Vi befann oss hela tiden på leden. En av deltagarna föll då så illa att axeln slogs ur led. Hon kunde inte åka mer!

Vi började först med att klä på den skadade allt vi hade av dunjackor mm och placerade henne i en vindsäck. Efter överläggningar beslutades att den bästa orienteraren och skidåkaren skulle ta en del av gruppen (6 pers) till Alesjaurestugorna 5 km bort och brant utför. Offret, hennes make och jag stannade kvar på fjället. Vi grävde en ny fin grop som skulle palla för övernattni ng i värsta fall. (Det var ca. 0-gradigt). I den gropen satte vi sedan upp vår vindsäck och flyttade offret dit. Vi fann oss väl tillrätta där, även om det var lite svårt att hålla värmen på den skadade, som inte kunde röra sig så mycket.

Nu hade vi en enorm tur. 3 damer hade gått före oss till Alesjaure och tyckte att vi dröjde för länge. Eftersom det fanns en fastighetsskötare på skoter i stugan skickades han upp för att leta efter oss. Han mötte ju vår förtrupp efter en halvtimme och fick reda på läget. Han hämtade en släde och körde upp till oss som låg exakt på leden (det har stått i tidningarna att offret fallit ut för ett stup, men så var det inte). Den tappra tjejen fick fraktas till stugorna på skoterns bönpall, vilket säkert inte var lätt! Efter att ha fraktat ned den skadade, återvände skotern för att plocka upp oss två kvarvarande. Inom drygt 1,5 timmar var alla i Alesjaurestugorna.

På plats fanns en stugvärd som var akutsköterska, samt en fransk läkare. Vi blev mycket väl omhändertagna, men åt armen gick det ju inte att göra någonting. Ambulanshelikopter larmades från Gällivare, men fick vända på grund av det dåliga vädret. Vädret vid stugorna var dock hyfsat. I stället ryckte fjällräddningen ut från Abisko med skoter och täckt släde. Kl 23.30 kunde vi vinka av skotern till Abisko, där ambulans väntade för transport till Kiruna lasarett.

Allt hade gått bra! Vi är faktiskt stolta över att vi klarade det hela så pass. Vi hade ju kunnat få vänta länge, men vi hade högst sannolikt klarat det också.

Vi är också mycket glada över att fjällräddningen fungerade så proffsigt och bra.

Slutligen tänkte jag citera offret som rapporterade till styrelsen i Märsta-Sigtuna:

"Visst är det OK att ta med det hela i Friluft-Aktuellt, men ... min insats var mer av det klumpiga slaget. Den heroiska insatsen stod gruppen för. Det blev som sagt något av ett "skarpt" läge som man säger där på fjället. Våra ledare Camilla och Mats agerade väldigt proffsigt liksom hela gruppen. Det blev också ett test på att medhavd säkerhetsutrustning fungerade. Jag bara satt och blev omhändertagen på allra bästa sätt. Så det heroiska ska tillskrivas alla de som tog hand om situationen. Erfarna Friluftsförare från Märsta-Sigtuna lokalavdelning är definitivt nåt att luta sig emot när det stormar!!!

Måste också säga att stugvärden Hillevi, fastighetsskötaren Anders, fjällräddningens skoterförare liksom Kiruna lasarett är beundransvärda. Det skrivs så mycket kritik om sjukvård etc men jag tycker att bättre än så här kan det inte fungera."

Efterrapport:

Det visade sig, vid återkomst till Märsta, att en stor benbit hade lossnat i axeln. Detta krävde operation, då benbiten skruvades fast, följt av fyra veckors stillhet och många veckors träning.

Gropen med nedgrävd vindsäck (Bengt fotograferar)

35 km "ambulanssläde" mot Abisko väntar strax före midnatt

Efter detta beslutade vi oss för att ta en vilodag i Alesjaure, vi behövde reflektera över vad som hänt och vi hade missat bastun föregående kväll. Vädret var också dåligt. I stället gjorde vi en kort tur till det fina samevistet nere vid sjön. Där hade man numera både solpaneler och paraboler på husen. På kvällen fick vi en härlig bastu.

Ann-Marie och Camilla sågar ved

Den fina bastun vid Alesjaure

Middagen förbereds ..

.. och äts

Efter vilodagen fortsatte vi vår tur i fortsatt hårt väder. Vi startade sent på dagen för att kunna ta vår första rast (förmiddagsfikat) kvar i stugan, och följa vädrets utveckling. På så vis kunde vi klara oss med

en rast (lunch) i vindsäcken på fjället. Det var tungt att gå i rak motvind. Vi såg inget av fjällen runt om och endast GPS:en kunde tala om hur långt vi hunnit i det ganska flacka landskapet. Vårt sikte var nu inställt på Tjäktja-stugan. Ursprungsplanen, att gå till Nallo, kräver sin man även i finväder.

Stretig motvind och snö

Framme vid Tjäktjastugan

Det var fortsatt väldigt blåsigt och vattenhållet i Tjäktja krävde en stor insats, så vi kom åter iväg först efter förmiddagsfikat. Det hade snöat under natten och mer nysnö gav oss nu problem med föret. Det klabbade under skidorna. Stig hade dock det förlösande undermedlet, Swix Glidevox. Vi tog oss lätt upp till raststugan i Tjäktjapasset.

Vallning

Lunch vid vindskyddet i Tjåktjapasset

När vi kom ut ur stugan efter lunchen hade vinden tvärvänt och vi fick en kraftig medvind. Det behövdes inte alls nu när det äntligen var nedför. Vi tog oss i alla fall ned i den dåliga sikten, "white out" kallas det när man inte vet vad som är uppåt eller nedåt. Färden ner mot Sälka gick bra tills vi var någon kilometer ifrån. Då fick vi plötsligt väldigt starka vindar bakifrån. Det var riktigt kul i början, man kunde stå med utsträckta armar och bara åka, ungefär som på skridsko, men efter ett tag blev det obehagliga hastigheter, och vi slogs omkull av de kraftiga byarna. Dessutom regnade det bakifrån, regnet blötte ner allt vi hade i ryggsäckarna, vem hade väl räknat med regn! Nu blev det åter riktigt kämpigt. Man tvingades stå stilla, huka sig och spjärna med skidor och stavar för att inte kastas omkull. Vilken tur att Sälkastugornas skorstenar rätt snart blev synliga, och byarna lade sig lika plötsligt som dom kommit. Ett väldigt lokalt fenomen?

Hela kvällen och natten fortsatte den hårda vinden med högt snödrev och därav dålig sikt. Vi fick i alla fall en härlig bastu i Sälka och kunde fylla på våra förråd och torka våra våta kläder.

Maten är ju ett viktigt inslag på våra turer, så vi gottade oss fortsatt åt våra trerättersmiddagar. Vinet var dock slut sedan länge. Nu kunde vi också köpa godis till vår kortspelsafton. Plump är ett stående inslag.

Nedför Tjäktjapasset i "white out"

Kaffe och sedan plump

Nästa morgon grydde med vind som dånade i stugknutarna och skorstenarna, men nu gällde det att stå på, tiden började bli knapp, reservdagarna var förbrukade. Bortsett från blåsten var det en hygglig dag. Föret var ganska bra med en tunn skare på gårdagens nysnö/regn. Tidvis såg vi till och med fjällsidorna i Tjäktjavagge och fick t.o.m. en glimt av Kebnekaises nordvägg. Det gick som en dans bort till Singi.

Snödröj vid Sälkastugorna

Fin medvind och bra före

Vi ser även lite fjäll

Bromsning i nedförsbacke och medvind

Framme vid vindsyddet nedanför Kuopervagge

Lunchrast

I Singi kan man ringa på stugvärdens NMT-telefon och vi beslutade att kontakta Keb om våra bokningar. Gissa om vi blev överraskade över att få höra att Sigbritt och Bengt väntade på oss där! Men ännu en natt i rykande storm väntade. Det var ett då utan like runt stugan. Under natten hade ytterdörren blåst

sönder och vi fick förankra den med ett rep. En plötslig kyla på 10 minusgrader jagade oss också ur sängen på morgonen, för att få fart på kaminerna. Ingen förbättring i vindförhållandena var det heller.

En av Singistugorna är färggrann (försöksverksamhet)

Kristina värmer sig

Ann-Marie vispar efterrätt

Camilla provsmakar chokladmoussen

Vi ville inte riskera att någon skulle bli skadad, med tanke på att det var väldigt lite snö i Ladtjovagge och att vi skulle få en hård vind i ryggen på isigt underlag i utförsbacke och dålig sikt, så vi tog beslutet att ringa efter skoterskjuts till Keb. Eftersom dom inte kunde komma förrän sent på eftermiddagen, fick vi fördriva ännu en dag vid vattenhål och i vedbod. Vädret blev bättre frampå dagen.

Snödriv vid Singi på morgonen

Vattenhämtning 600 meter bort

Lätt dragen pulka med vatten

Skoter mot Keb, Liddopaktes fina silhuett

När vi slutligen nådde fram till Keb, möttes vi i receptionen av Sigbritt och Bengt. Dom hade laddat med både vin och små snacks, och det blev en glad återförening med mycket att berätta på båda håll. Vi fick också en härlig middag tillsammans och kunde nästa dag ta ytterligare en skoterskjuts ner till Nikkaluokta, där snön ibland endast fanns i de packade skoterspåren. Kebnekaise fjällstation var väldigt folktom, endast 47 gäster mitt i påskveckan. Det blåste fortfarande väldigt hårt och ingen vågade sig heller ut. Emellanåt visade den elektroniska vindmätaren upp mot 30 m/s.

Sigbritt och Bengt välkomnar oss

Sedvanlig god middag på Keb, efter bastun

Svårt ta sig fram när det ..

.. blåser 30 m/s i byarna

Ladtjovagges trista snöläge ner mot Nikkaluokta

Blåsig väntan på bussen

På tågresa hem leder journalisten Anna Lena en utvärdering av turen och vad vi lärt oss

Trots dåligt väder, svåra strapatser och ett lite snöpligt slut utan skidåkning, tyckte vi att vi hade haft en härlig tur med glada och positiva deltagare. Vi hade blivit många erfarenheter rikare, och dom flesta av oss längtar redan till fjälls igen. Beror det på att vi knappt såg några fjäll eller....?

Detta var den värsta fjälltur när det gäller väder som jag upplevt under mina 10 år som ledare, men jag tyckte jag och mina färdkamrater klarade det hela mycket bra. En del av oss hade stor erfarenhet av vinterfjäll, andra betydligt mindre (första turen). Men alla höll humöret uppe och tyckte att dom blivit mycket klokare under denna tur.